

LIITE 5

KIELTEN OPETUKSEN LAUSUNTO ERIKOISLUOKKASELVITYKSEEN JA KIELITARJONNAN LAAJENTAMISEEN

Taustaa

Suomalaisten kielivaranto on merkittävästi kaventunut ja kieltenopiskelu vähentynyt muutaman viimeisen vuosikymmenen aikana erilaisten koulutuspoliittisten päätösten, tuntijakopäätösten ja ylioppilaskokeiden muuttumisen takia. Viimeisimpänä korkeakoulujen valintauudistus on vähentänyt lukiolaisten kielten opiskelua valtakunnallisesti. Suurin osa nuorista ikäluokista opiskeleekin vain yhtä vierasta kieltä englantia ja toista kotimaista kieltä ruotsia. Turkulaiset kieltenopettajat ja kieliä opettavat luokanopettajat ovat ilahtuneita siitä, että pormestariohjelma on nostanut tärkeäksi painopistealueekseen kielten opiskelun kehittämisen ja kielitarjonnan laajentamisen Turussa.

Kielten opetuksen tilanne Turussa

Tällä hetkellä valtaosa turkulaisista peruskoululaisista opiskelee A1-kielenä englantia. Vuodesta 2021 alkaen Hannunniitun koulussa ja Luostarivuoren koulussa on ollut tarjolla vaihtoehto A1-englannille (A1-espanja, A1-ruotsi). Muita A1-kieliä tarjoavat kaksikielisen opetuksen erikoisluokat, joihin voi hakeutua eri puolilta Turku. Luostarivuoren koulussa toimii ruotsin kielikylpyluokat. Puolalan koulussa toimii englannin kieliluokka, saksan kieliluokka ja suomalais-venäläinen kieliluokka. Vähä-Heikkilän koulussa on ranskan kieliluokka. Wäinö Aaltosen alakoulussa on englannin kieliluokka. Turussa kieliluokilla on pitkät perinteet ja vakiintunut toimintakulttuuri ja ne tarjoavat muita A1-kieliä laajemman kielitaidon ja kulttuurituntemuksen oppilaille. Kieliluokille on vuosittain paljon hakijoita ja ne tarjoavat hyvän mahdollisuuden saada erikoisemmastakin kielestä vankka kielitaito.

Turun kielipolun viimeisimmän tarkastelun yhteydessä varmistettiin, että 4. luokalla alkavan valinnaisen A2-kielen tarjonta on alueittain järkevä ja alakouluista muodostuu luonteva jatkumo oman alueen yläkouluihin. Turussa valitaankin muuta maata

enemmän A2-kieltä, joskin toisen kotimaisen kielen osuus on kaksikielisessä kaupungissamme suurempi kuin muualla maassa. Tänä lukuvuonna muodostuneista uusista 29 ryhmästä 15 on A2-ruotsin ryhmiä, mikä ei sinänsä laajenna oppilaiden kieliosaamista, sillä ruotsi alkaisi kuudennella luokalla joka tapauksessa.

Lausunnon laatiminen

Me kielikoordinaattorit saimme syksyllä tehtäväksemme osallistaa turkulaisia peruskoulun opettajia miettimään kieliluokkien tilannetta ja kielten opiskelun kehittämistä. Järjestimme 26.9.2022 keskustelutilaisuudet kieliluokkien opettajille ja kielenopettajille. Työpajojen lisäksi taustatietoa kerättiin Forms-kyselyllä. Keskeisinä teemoina olivat kieliluokkien tilanne nyt ja nähdäänkö niiden toiminnan laajentaminen järkeväksi ja miten pitkien A-kielten oppimäärien tarjontaa voisi kehittää. Keskustelutilaisuuksien työpajoihin osallistui 36 opettajaa, jotka edustivat kattavasti kielten erikoisluokkia sekä ala- ja yläkouluja Turun eri alueilta.

Näkökulmia kielten erikoisluokkien kehittämiseen

Kaksikielisen opetuksen opettajat ovat sitoutuneita työhönsä ja tyytyväisiä nykytilanteeseen. Kieliluokkia on kehitetty pitkään ja niille on muodostunut vahvat toimintakulttuurit kuhunkin kieliluokkakouluun. Kieliluokilla toimii myös aktiiviset vanhempainyhdistykset. Jotta Turun A1-kielten tarjonta säilyisi vähintään yhtä laajana kuin nyt, toivotaan, että nykyisten kieliluokkien toiminta jatkuu ennallaan. Mahdollinen kielten erikoisluokkien lisääminen on pitkäjänteinen ja kaikkien osapuolten sitoutumista vaativa prosessi. Uusien koko perusopetusajan kestävien kieliluokkien perustaminen on haastavaa ja edellyttäisi opettajien mielestä huolellista ennakkosuunnittelua. Asia on huomioitava ennakoivasti myös opettajien rekrytoinneissa, koska kieliluokilla kieltä opetetaan muissakin oppiaineissa kuin formaalissa kielenopetuksessa ja yläkoulussa kieliluokkatoiminnan tulisi jatkua myös aineenopetuksessa. Kieliluokkaopettajat näkevät nykyisen kieliluokkatoiminnan olevan riittävää. Englantirikasteisen opetuksen toteuttaminen joissain alakouluissa voisi olla mahdollisuus kieliluokkatoiminnan laajentamiseen ja palvelisi myös jatkumoa kielirikasteisesta varhaiskasvatuksesta kouluun.

Näkökulmia kielivalikoiman laajentamiseen

Turun kielivalikoiman laajentamista palvelisi parhaiten se, että jatkossa jokaisella Turun koulualueella (pohjoinen, eteläinen, itäinen) olisi jossakin koulussa mahdollista valita jokin muu A1-kieli kuin englanti ja jokaisessa koulussa voisi syntyä ainakin yksi A2-kielen ryhmä. Tällä hetkellä pohjoisella alueella ei ole tarjolla muita A1-kieliä kuin englanti, itäisen alueen osalta A1-espanjan ryhmä Hannunniitun koulussa on tarjolla ensisijaisesti vain oman koulun oppilaspiirin oppilaille ja eteläisen alueen Luostarivuoren koulun A1-ruotsi samoin. Kaikilla alueen lapsilla pitäisi olla mahdollisuus hakeutua kouluun, jossa on tarjolla muu A1-kieli kuin englanti. Jotta A1-kieliryhmä perustetaan, vähintään 16 oppilaan tulee valita se. Tällä hetkellä A1-espanjan ja A1-ruotsin ryhmiä ei ole syntynyt niitä tarjoavien koulujen omien oppilasalueiden oppilaista. Kieltenopettajat toivovat joustavaa asennetta ja rahallista panostusta kouluille siihen, että pienemmälläkin määrällä voi aloittaa ja valintaperinne käynnistyisi. Lisäksi esikouluikäisiä ja heidän huoltajiaan tulee nykyistä paremmin tiedottaa kielivalintamahdollisuuksista, erityisesti alueilla, joissa koulu tarjoaa vaihtoehdon englannille.

Tällä hetkellä A2-kielen ryhmä perustetaan kouluun, jos sen valitsee 14 oppilasta. Tämä on liian suuri määrä monessa pienessä kouluyksikössä. Niinpä aloittajamääräminimin tulisi olla prosentuaalinen suhteessa koulun oppilasmäärään. Forms-kyselyyn vastanneista opettajista 80% vastasi, että uskoo omaan kouluun muodostuvan kieliryhmän, jos ryhmäminimiä pienennettäisiin. Suuremmissa kouluissa kiinnostuneita voi olla jopa useampaan kieleen tai ryhmistä tulee tosi suuria. Tällöin pitää olla mahdollisuus perustaa kaksi A2-ryhmää tai jakoryhmä, jotta opetus on laadukasta ja innostavaa. Koulut eivät tällä hetkellä saa A2-kieliin erillistä rahoitusta. Rehtorit ovat kouluissaan talousvastuussa ja resurssia on vähän. Tässä tilanteessa usein kieliryhmät kärsivät eikä niitä helposti perusteta tai jaeta. Jotta ryhmiä saadaan lisää, tarvitaan kouluille kielille korvamerkittyä rahoitusta. Tasa-arvoisin ja paras keino laajentaa Turun kielivalikoimaa olisi se, että jokaiseen Turun kouluun saataisiin muodostumaan A2-ryhmiä. Huoltajille ja oppilaille tulisi esitellä eri kielivaihtoehtoja monipuolisesti ja kannustaa valitsemaan toisen kotimaisen kielen asemasta jokin muu

kieli, jolloin oppilas saisi peruskoulunsa aikana opiskella mahdollisimman montaa kieltä.

Jos kielivalikoimaa halutaan laajentaa, tulisi lähivuosina kielipolkua jälleen tarkistaa ja lisätä alueille uusia kieliä. Opettajat kannattavat harvinaisempia kieliä kuten venäjää, kiinaa tai japania. Perheille vuonna 2020 teetetyssä kyselyssä toivottiin espanjaa eri puolille Turkuu, jota myös opettajat puoltavat. Espanjan ryhmät ovat jo nyt suosittuja ja tässä kohtaa on huolehdittava, että A-espanjaa voi jatkaa lukiossakin.

Kieltenopettajat ovat valmiita lisäämään myös yhteistyötä lähikoulujen välillä, jotta ryhmät saataisiin muodostettua. Opettajien siirtymät koulujen välillä on kuitenkin huomioitava työjärjestyksiä tehtäessä. Osa opettajista suhtautuu varovaisen myönteisesti myös etäopetus- tai hybridiopetusmalliin (tunti etänä ja toinen lähituntina), jotta oman opetuskielen ryhmiä saataisiin muodostumaan. Tämän malli tulisi ensin suunnitella ja kokeilla hyvin. Kieltenopettajat tiedostavat haasteet, jotka liittyvät pienten alakoululaisten kykyyn omaksua uusi oppiaine etäopetuksessa. Opetuksen sujumuuden edellytys on, että opettaja tutustuu ryhmäänsä lähiopetuksessa ja tarvittavat digitaidot opiskellaan yhdessä ennen kuin etäopetus voi alkaa. Peruskoululaisten kanssa myös etäopiskelutilanteessa tulee olla koulunkäynninohjaaja.

Turussa 5.10.2022

Kielikoordinaattorit

Anne Lindholm, Sanna Sova ja Pikke Syrjä-Väisänen

Liite 2: Ote Turun kaupungin erikoisluokkaselvityksen raportista, Liite 5